

LAPSIASIAVALTUUTETTU

Kuritusväkivallan vähentämisen keinot Suomessa - STM:n asettaman työryhmän ehdotuksia toimenpideohjelmaksi

Puheenjohtaja

Maria Kaisa Aula 17.2.2010

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (1984)

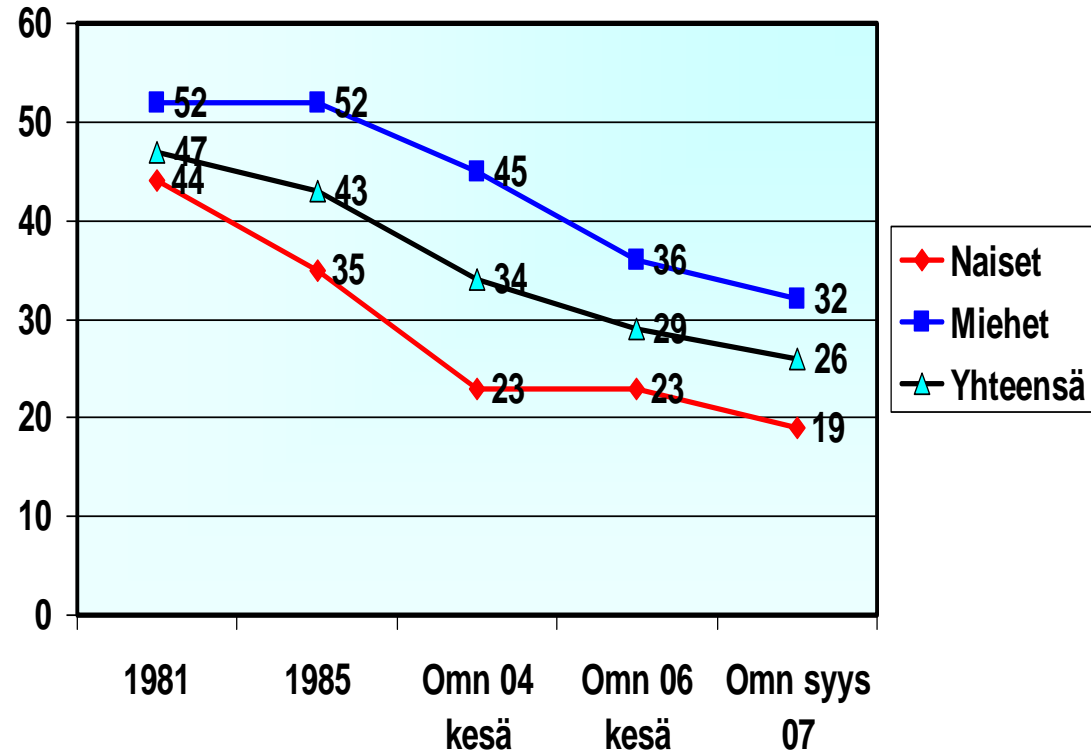
- Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä.
- Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti.
- Huom. Rikoslain mukaan jo v.1979 lähtien vanhempien antama ruumillinen rankaisu määriteltiin lieväksi pahoinpitelyksi.

Ruumiillinen rankaisu - kuritusväkivalta

- Vanhempi pakottaa väkivalloin lapsen tottelemaan tai rankaisee väkivaltaisesti tottelemattomuudesta
 - Tyypillisiä muotoja ovat läimäytykset, tukistukset, piiskaaminen ja vastaavat väkivaltaiset teot.
 - Myös lapsen retuuttaminen ja muu kipua aiheuttava kovakourainen käsittely.
 - Myös halventaminen, nimittely, simputtaminen, uhkailu ja pelottelu

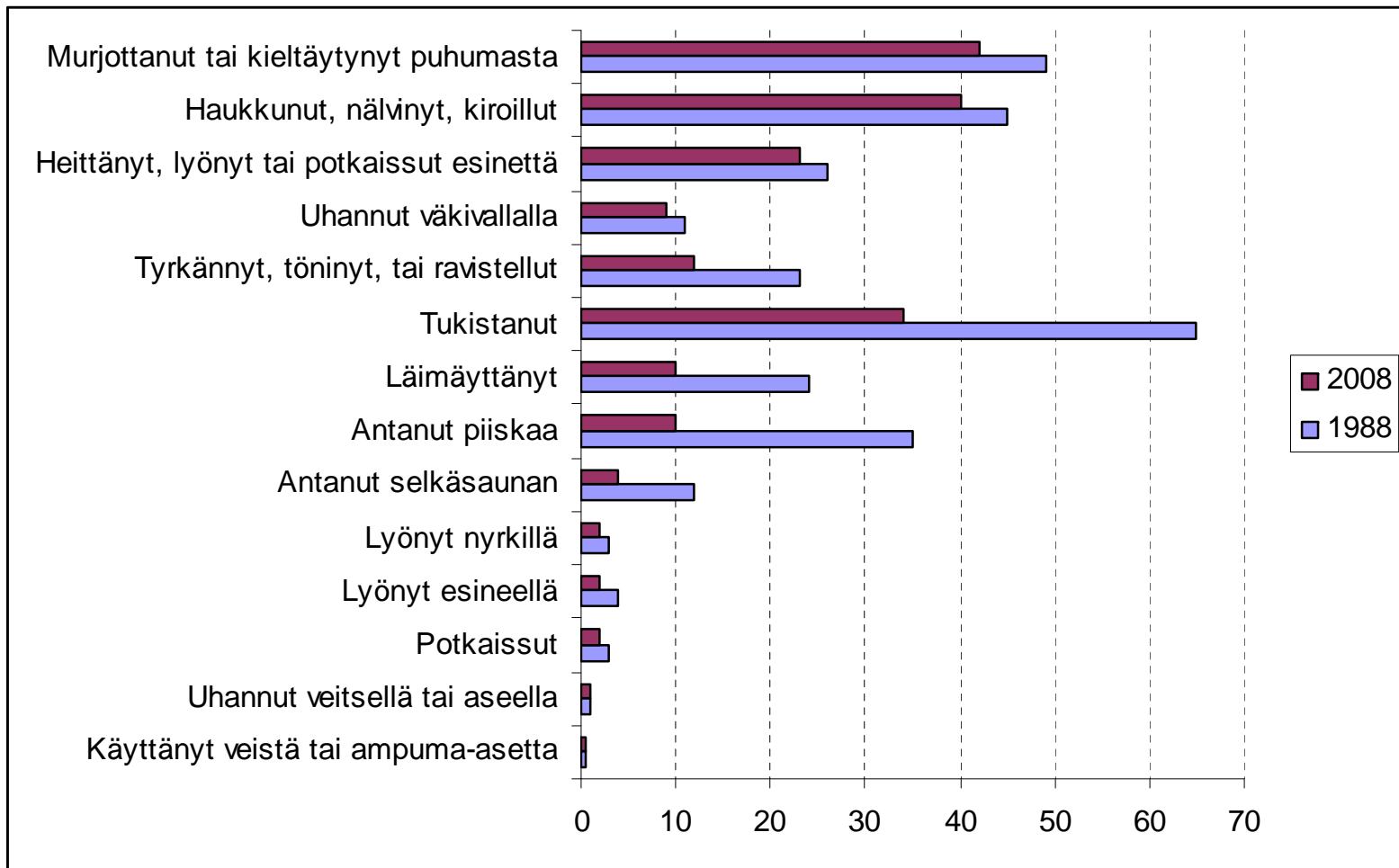
Kuvio . Ruumiillisen kurituksen hyväksyminen vuosina 1981, 1985, 2004, 2006 ja 2007 % vastanneista.

- Vuoden 1981 ja 1985 tutkimukset Teuvo Peltoniemi, Optula.
- Omn 04 ja 06 = 2004 ja 2006 Omnibus Lastensuojelun Keskusliitto, Taloustutkimus

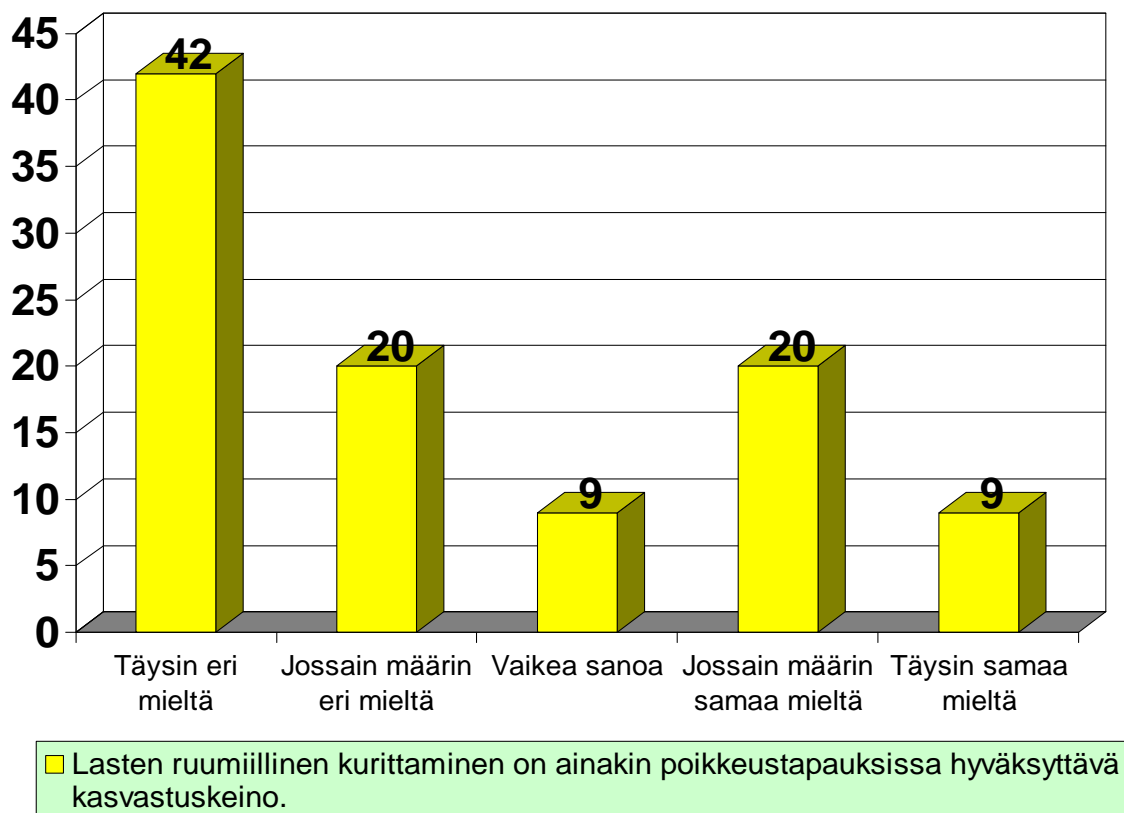

Kuvio 2. Yhdeksäsluokkalaisten kokemukset äidin ja/tai isän käyttämästä väkivallasta ennen 14 vuoden ikää vuosina 1988 ja 2008, % -osuus vastanneista

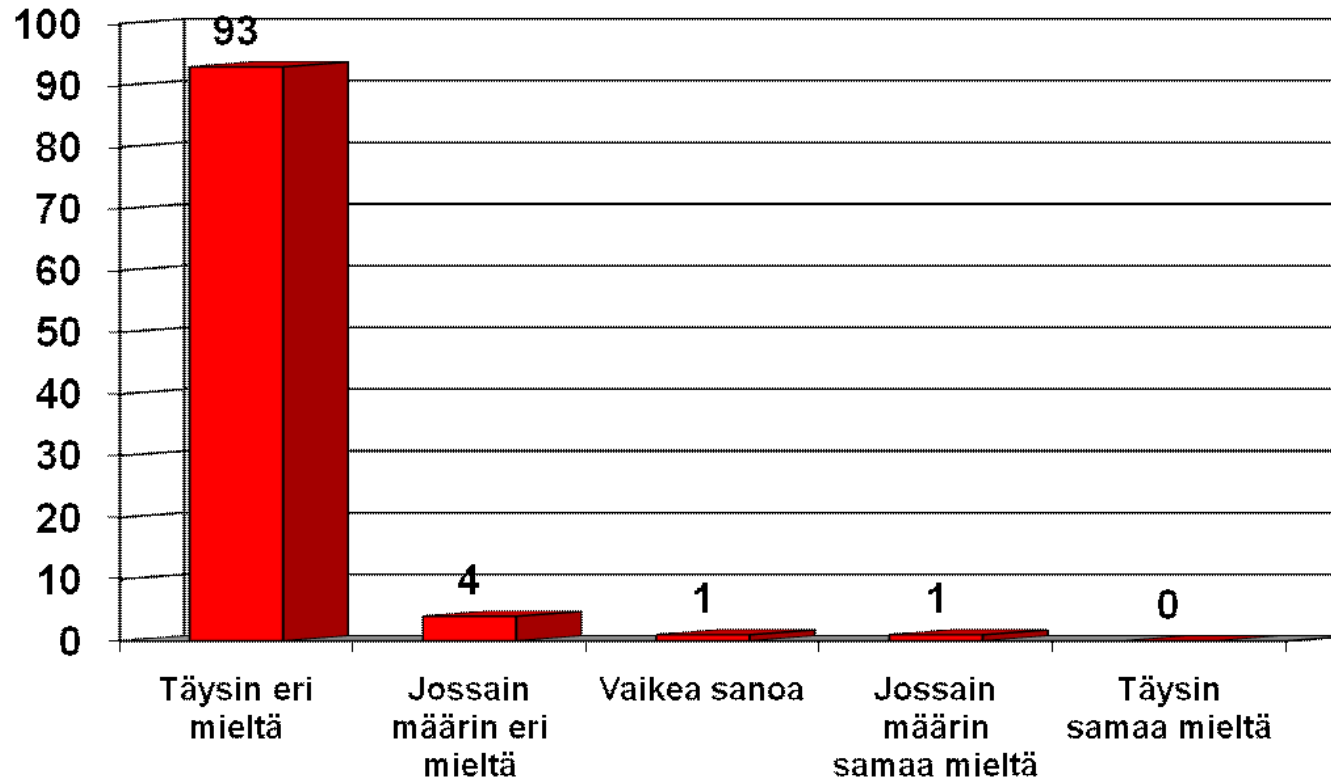

Kuvio 1. lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan suhtautuminen (kesäkuu 2006) (Lastensuojelun Keskusliitto, Taloustutkimus)

Kuvio 2. Parisuhdeväkivaltaan suhtautuminen
lokakuu 2006. (Lastensuojelun Keskusliitto, Taloustutkimus)

■ Parisuhteessa esiintyviä ristiriitoja on ainakin joissakin tilanteissa oikeutettua ratkoa kohtuullista väkivaltaa käyttäen.

Hyvän kehityksen jatkaminen –> 2015 tavoitteet

- Lapsiin kohdistuvaan kuritusväkivaltaan suhtaudutaan vähintään yhtä kielteisesti kuin aikuisten parisuhdeväkivaltaan
 - lapsen ihmisarvo vahvistaminen sekä lapsen ja vanhempien molemminpuolinen kunnioitus
- Mahdollisimman harva lapsi joutuisi kohtaamaan kuritusväkivaltaa
 - Ilmiön puolittuminen nykyisestä 2015 mennessä
- Alueellisten ja väestöryhmäkohtaisten erojen pieneneminen

Miksi vanhemmat käyttävät väkivaltaa kasvatuksessa?

- 1) Stressin tai väsymyksen aiheuttama "pinnan palaminen"
 - > kaduttaa ja harmittaa, haluaisi päästä eroon
 - > tuki kasvatukseen ja jaksamiseen
- 2) Vanhemman mielenterveysongelma tai päihteiden väärinkäyttö taustalla
 - > hoitoon pääsy tai päihteiden käytön vähentämisen tuki
- 3) Vanhempi ajattelee väkivallan olevan oikeutettua ja käyttää sitä johdonmukaisesti
 - > Ei tiedä? Ei ole tullut ajatelleeksi?
 - > toimii tietoisesti lainvastaisesti

Asiaan vaikuttavia kehityskulkuja

- Vanhempien saama kasvatustyön tuki kuntatasolla heikentynyt pitkällä aikavälillä ja se vaihtelee paljon (neuvolan perhevalmennus, lapsiperheiden kotipalvelu) – Lastensuojelun palveluita “kartetaan”
- Lasten kanssa työskentelevien koulutuksessa ei käsitellä johdonmukaisesti lapsen oikeuksia eikä kuritusväkivallan vähentämistä
- Peruskoulussa olisi mahdollisuuksia ops:n puitteissa ottaa asiaa esille mutta sitä ei juurikaan tehdä
- Neuvolaoppaissa asia on mukana, varhaiskasvatuksessa vähemmän
- Lähisuhdeväkivallan vastaista toimintaa on vahvistettu

Asiaan vaikuttavia kehityskulkuja

- Maahanmuuttajia tulee maista, joissa kuritusväkivalta ei ole ollut kiellettyä
- Asiasta käyty lisääntyvässä määrin keskustelua myös uskonnollisten yhteisöjen ja kirkon piirissä
- Lapsilla ei aina itsellään ole tarpeeksi tietoa siitä että kuritusväkivalta ei ole sallittua
- Internet mahdollistaa matalan kynnyksen palvelut
- Viranomaisyhteistyö ei aina toimi johdonmukaisesti lapsen tueksi
- Oikeusprosessissa on vaihtelua eri puolilla maata

1) Myönteisen kasvatuksen tueksi : "Älä lyö lasta" – "Molemminpuolinen kunnioitus"

- Vanhemmille
 - apua jaksamiseen
 - tuki päihteiden käytön vähentämiseen
 - tuki mielenterveysongelmiin
 - kasvatuskumppanuus (neuvola, varhaiskasvatus, koulu, järjestöt /netti)
 - omalla kielellä
 - myös omassa uskonnollisessa yhteisössä ja kirkossa

2) Lapsille enemmän tietoa omista oikeuksistaan ja avusta

- Päivähoidon/varhaiskasvatuksen piirissä
- Koulun opetuksessa
- Internetin matalan kynnyksen palveluiden vahvistaminen
- Yleiset mediakampanjat

3) Palveluiden ja muiden aikuisten vastuu

- Perheen ulkopuolisten aikuisten vastuu puuttua asiaan ja antaa tukea perheelle heti kun huomataan väkivaltaisia tai kovakouraisia kasvatustapojia
- Viranomaisyhteistyö ja tieto toimintatavoista
 - neuvola, varhaiskasvatus, koulu, terveydenhuolto, nuorisotyö, lastensuojelu – myös oppisisältöihin!
- Kotouttamispalveluihin tietoa ja kasvatustaitoa
- Oikeusjärjestelmän toimintatapojen yhdenmukaistaminen (ilmoitukset, esitutkintavaihe)
 - tietoon tulevilla rangaistuksillakin on oma ennaltaehkäisevä merkityksensä!

4) Muita konkreettisia ehdotuksia

- Vuodesta 2011 eri tahojen yhteinen kampanjavuosi (lapsen oikeuksien teemaksi)
- Jo tuotetun hyvän materiaalin jakaminen
www.alalyolasta.fi
 - + Sosiaalisen median mahdollisuudet
- Kumppanuudet maahanmuuttajien järjestöjen, kirkon ja uskonnollisten yhteisöjen kanssa – esim. yhteiset julkilausumat
- Äitiyspakkaus, perhevalmennuksen sisällöt, varhaiskasvatuksen ohjeet

5) Tietopohja ja oikeusprosessi

- Säännöllinen lapsiuhritutkimus eli kysytään lapsilta ilmiön yleisyydestä 4-5 vuoden välein
- Oikeusprosessin kannalta
 - Pahoinpitelyn oikeuslääketieteelliset tutkimukset valtion rahoitusvastuulle
 - Ns. Lastentalomallin mukainen viranomaisten yhteistyö
 - Edunvalvojan nimeämisen nopeuttaminen
 - Rikoslaissa mahdollisuus edelleen täsmentää

Työryhmä selvittää myös lasten ja nuorten omia näkemyksiä palveluiden kehittämisestä.

UNICEF:lta tuloksia lasten ja nuorten asenteista (maaliskuu 2010)

www.coe.int/children

(Council of Europe, Euroopan neuvosto)

www.endcorporalpunishment.org

(maailmanlaajuinen kampanja)